

об'єктами державної власності у сфері використання ядерної енергії, делегує окремі повноваження щодо управління зазначеними об'єктами міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, місцевим державним адміністраціям та відповідним суб'єктам господарювання.

Державне управління у сфері радіаційної безпеки населення та використання ядерної енергії здійснюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, визначеними Президентом України, з дотриманням принципу розмежування функцій державного управління у сфері використання ядерної енергії та захоронення радіоактивних відходів. Державне управління об'єктами ядерної енергетики та атомної промисловості здійснює Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, а державне управління у сфері поводження з радіоактивними відходами на стадії їх довгострокового зберігання і захоронення здійснюється Державною службою України з надзвичайних ситуацій. Окремі функції з питань державного регулювання радіаційної безпеки населення виконують Міністерство охорони здоров'я України (затверджує норми радіаційної безпеки) та Міністерство екології та природних ресурсів України (здійснює в межах своєї компетенції державний контроль за додержанням вимог законодавства про радіаційну безпеку в частині її впливу на навколишнє природне середовище).

Головною метою державної політики у сфері радіаційної та техногенної безпеки населення повинно стати забезпечення гарантованого рівня радіаційної та техногенної безпеки особистості, суспільства та навколишнього природного середовища в межах показників, прийнятого законодавчо ризику та нормативних критеріїв. При цьому основними цілями мають бути: зосередження основних зусиль на прогнозуванні, попередженні та недопущенні надзвичайних ситуацій, пов'язаних із загрозою радіоактивного випромінювання; забезпечення високого ступеня готовності органів державної влади та відповідних сил оперативного реагування щодо недопущення виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із загрозами радіаційного випромінювання; створення системи формування державних, регіональних та відомчих резервів матеріально-технічних ресурсів на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із радіаційною безпекою населення; забезпечення уточнення прогнозних даних щодо ризиків виникнення надзвичайних ситуацій та створення паспортів стану небезпечних об'єктів та територій; створення системи прогнозування та оцінювання радіаційно-небезпечного стану в умовах радіаційних аварій та комп'ютерного моделювання сценаріїв виникнення й розвитку радіаційних аварій різних ступенів складності; здійснення моніторингу, координації та забезпечення реалізації комплексних державних програм захисту населення і територій; забезпечення виконання умов приєднання України до міжнародних конвенцій і угод та запровадження європейських і міжнародних стандартів у сфері радіаційної безпеки населення, удосконалення та гармонізація технічних стандартів відповідно до норм і вимог ЄС.

Таким чином, основними проблемами ефективного ведення державної політики у сфері радіаційної безпеки населення залишаються: недосконалість та неузгодженість законодавчої бази в цій сфері; відсутність цілісної системи державного управління безпекою; недостатньо ефективного виконання контролюючих функцій з боку центральних органів державної влади за виконанням повноважень та функцій з боку регіональних державних органів за радіаційну безпеку населення; відсутність адекватної системи державних, регіональних, місцевих та об'єктових матеріально-технічних резервів; недостатні обсяги виконання попереджувальних заходів запобігання надзвичайним ситуаціям природного і техногенного характеру з метою мінімізації негативних наслідків на об'єкти, що мають ризики поширення радіаційного випромінювання; відсутність дієвої системи навчання та атестації фахівців з радіаційної та техногенної безпеки населення.

1. **Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку** : Закон України від 8 лют. 1995 р. № 39/95-ВР // Відом. Верховної Ради України. – 1995. – № 12. – Ст. 81.

2. **Про підвищення безпеки експлуатації атомних електростанцій України** : рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 квіт. 2011 р. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/13573.html.

Надійшла до редколегії 23.09.13

УДК 351:364

Оксана СИЧЕНКО

Дніпропетровський державний аграрний університет

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ НЕКОМЕРЦІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Розглядається питання диференціації державних методів стимулювання діяльності суб'єктів соціальної політики в умовах транзитивної економіки. Обґрунтовується необхідність підтримки державою розвитку недержавних некомерційних організацій у межах соціального партнерства; визначаються ключові напрями розвитку і його стимулювання з боку держави стосовно мережі недержавних некомерційних організацій.

Ключові слова: соціальне партнерство, державна соціальна політика, недержавні некомерційні організації, державні методи стимулювання.

Оксана Сыченко. Государственное регулирование деятельности негосударственных некоммерческих организаций

Рассматриваются вопросы дифференциации государственных методов стимулирования деятельности субъектов социальной политики в условиях транзитивной экономики. Обосновывается необходимость поддержки государством развития негосударственных некоммерческих организаций в рамках социального партнерства;

определяются ключевые направления развития и его стимулирования со стороны государства в отношении сети негосударственных некоммерческих организаций.

Ключевые слова: социальное партнерство, государственная социальная политика, негосударственные некоммерческие организации, государственные методы стимулирования.

Oksana Sychenko. State regulation the activity of non-state noncommercial organizations

The questions of differentiation of the state methods of stimulation of activity of the subjects of social policy in the conditions of transitive economy are considered. In particular, the need to promote the state of development of the non-state non-profit organizations in the framework of social partnership; the key directions of development and its promotion by the state in respect of a network of non-state non-profit organizations are identified.

Key words: social partnership, state social policy, non-profit organizations, state methods of stimulation.

Розробка та втілення соціально-економічних реформ, які забезпечать достатні темпи розвитку суспільства, як з позиції уточнення їх концептуальних основ, так і з позиції залучення до процесів реформування нових сфер суспільної практики і нових суб'єктів соціальної відповідальності, залишається надзвичайно актуальним завданням сьогодення. Вимоги сучасної економіки не дозволяють орієнтуватися на патерналістські моделі соціальної політики, для реалізації яких необхідні значні ресурси. У результаті кардинально змінюються відносини відповідальності за соціальне благополуччя населення. Виявлення результативних та ефективних способів забезпечення різних категорій споживачів послугами відповідної якості та високого рівня доступності; формування стратегічних напрямів реалізації соціальної політики держави щодо виробництва гарантованих соціальних послуг; формування механізмів регулювання діяльності і стимулювання різних суб'єктів економічної активності до участі у виробництві й фінансуванні соціальних послуг, забезпечення збалансованості інтересів індивіда і суспільства у сфері соціальних гарантій; визначення напрямів подальшого розвитку і вироблення конструктивних методів регулювання сфери соціальних послуг – основні завдання, що потребують наукового і практичного обґрунтування.

Проблематиці реалізації завдань соціальної політики, в якій суб'єктами діяльності повинні бути не тільки державні, але й недержавні інституції, присвячені роботи таких авторів: Н. А. Волгіна, Є. Ш. Гонтмахер, О. І. Дацій, В. А. Міхєєва, М. І. Попова, І. В. Рудкевич, Т. Ю. Ісидорина та ін.

Науково-практичні питання діяльності недержавних некомерційних організацій у сучасній дослідницькій практиці виділені в окремий напрям, у межах якого вивчаються особливості менеджменту таких організацій, специфіка їх фінансування та ресурсного забезпечення, розглядаються питання фандрейзингу і кадрової політики. Серед авторів, які активно займаються цими проблемами, слід назвати таких дослідників, як С. М. Андрєєв, А. Ф. Векслер, М. Г. Гильдингерш, В. Є. Гордин, А. І. Димникова, Л. М. Мельниченко, Є. В. Новаторов, Г. Л. Тульчинський,

Е. Л. Шекова, С. С. Юр'єва, В. М. Якімець та ін. У той самий час досліджувані сучасними авторами проблеми та шляхи їх вирішення вимагають подальшого узагальнення та систематизації з метою створення цілісної державної політики щодо соціальної сфери, в основу якої могли б бути покладені принципи і методи соціального партнерства.

Мета статті – дослідити можливості диференціації державних методів стимулювання діяльності суб'єктів соціальної політики в умовах трансформаційної економіки.

Ефективне вирішення завдань соціальної політики багато в чому залежить від удосконалення основ функціонування соціальної сфери. Під соціальною сферою розуміється сукупність галузей та організацій, що виконують загальну цільову функцію, а також система соціальних відносин з приводу виробництва і надання послуг населенню в рамках реалізації завдань соціальної політики держави [1, с. 82]. Задоволення життєвих потреб людей з метою забезпечення умов відтворення суспільства формує соціальну роль державної політики.

Виробниками соціальних послуг є основні суб'єкти соціальної політики: суспільний сектор економіки (державний та місцеве самоврядування), громадський сектор економіки, комерційний сектор економіки, некомерційний сектор економіки, громадяни. Державний сектор економіки разом із місцевим самоврядуванням є ключовим соціальним гарантом [2, с. 146]. Це органи державної влади та місцевого самоврядування різного рівня, які є замовниками соціальних послуг, державні та комунальні бюджетні установи, які безпосередньо надають послуги населенню, установи, що фінансуються з місцевих бюджетів. До комерційного сектору належать бізнес-структури, які беруть участь як безпосередньо у створенні соціальних послуг, так і у фінансуванні послуг опосередковано через системи меценатства, спонсорства, патронажу та благодійності. До некомерційного сектору належать організації та установи недержавного некомерційного сектору економіки, що мають особливу соціальну місію. Громадський сектор включає інституційно оформлені групи громадян, які самостійно вирішують соціальні проблеми свого співтовариства.

Як додатковий суб'єкт соціальної політики слід виділити громадян, однак треба брати до уваги двоякість їх становища: з одного боку, населення дійсно включено в програми соціальної політики як суб'єкт, але з іншого – воно є безпосереднім об'єктом, оскільки саме на створення гідних умов життя громадян націлені соціальні програми. У разі переходу до ліберальної моделі соціальної політики основні функції держави повинні зосереджуватися у сфері регулювання різних суб'єктів економічної діяльності та стимулювання їх активності з надання соціальних послуг населенню. В умовах обмеженості фінансових ресурсів суспільного сектору держава, насамперед, має брати на себе зобов'язання щодо забезпечення населення соціальними послугами в межах так званих безумовних зобов'язань і частково на рівні мінімально встановлених державних гарантій у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства тощо.

Диференціація методів стимулювання суспільного (державного і муніципального), комерційного та некомерційного недержавного секторів є важливим фактором у вирішенні найбільш актуальних суспільних завдань. Частина соціального навантаження повинна забезпечуватись за рахунок бюджетного фінансування в межах визначених державою гарантій на основі системи обліку потреби населення в соціальних послугах, у тому числі в частині, що фінансується за рахунок бюджету. У той самий час використання в практиці виробництва послуг ресурсів організацій та установ різних секторів економіки вимагає обґрунтованого визначення норм і нормативів цих послуг. Якість і показники виробництва соціальних послуг багато в чому визначаються тими стандартами, які закладаються в систему довірливих відносин між державними органами і конкретними виробниками послуг незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності.

Підвищення якості соціальних послуг має забезпечуватись за рахунок участі інших суб'єктів соціальної політики. Одним із таких суб'єктів є комерційний сектор. Найбільш затребуваними видами соціальних послуг для комерційного сектору з точки зору отримання прибутку є додаткові за обсягом та якістю послуги у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства. Бізнес може за певних умов залучатись до участі в соціальних програмах, наприклад під час використання механізму соціального замовлення.

Кожна ланка соціальної сфери забезпечує розвиток однієї зі сторін особистості. Проте цей розвиток може здійснюватись як завдяючи шкоди іншим ланкам, так і в органічному їх поєднанні. У випадку доповнення і збагачення одна одної створюється реальне підґрунтя для всебічного і гармонійного розвитку особистості [3, с. 158].

Відомо, що світова соціально-економічна система (частиною якої є соціально-економічна система України) перебуває в трансформаційному стані, пов'язаному з питаннями глобалізації виробничих сил; інтернаціоналізації виробництва, капіталу й обміну; формування глобальної інфраструктури; зростання темпів поширення та масштабів міжнародної міграції робочої сили; зростання інтернаціоналізації впливу виробництва на соціальну складову економіки, споживання та стан довкілля.

В умовах трансформаційної економіки задоволення ряду громадських потреб і виробництво соціальних послуг бере на себе некомерційний недержавний сектор – так званий третій сектор економіки. Цей сектор вирішує проблеми, які з певних причин не можуть бути вирішені державними органами влади й місцевим самоврядуванням, функції яких у ряді випадків можуть перетинатися з функціями третього сектору. Тим не менш вони не є взаємозамінними. Діяльність недержавних некомерційних організацій – сфера сучасного бізнесу і менеджменту, що надзвичайно інтенсивно розвивається. Уже сформувалась і претендує на узагальнюючий характер технологія некомерційного маркетингу і менеджменту в цілому, що поряд з іншими чинниками створює базу

обґрунтування необхідності сприяння державою розвитку недержавних некомерційних організацій у межах соціального партнерства (таблиця).

Обґрунтування необхідності сприяння державою розвитку некомерційних організацій у межах соціального партнерства

Критерій	Чинники
Особливості	Недержавні некомерційні організації – повноцінна галузь соціального бізнесу; гнучкість їх функціональної структури
Завдання	Поширення відповідних ідей (за допомогою надання премій, організації ділових сніданків, обідів тощо, через засоби масової інформації); формування і ведення інформаційних баз даних, інформування та поширення досвіду добродійності і соціальної співпраці
Функції в соціальній сфері	Захист інтересів конкретних соціальних груп і прошарків; лобювання цих інтересів в органах державної влади; здійснення соціально значущої діяльності, яка реалізовується на некомерційній основі; залучення коштів на подібні види діяльності; забезпечення соціальних комунікацій
Підґрунтя для співпраці	Створення локальних постійних джерел фінансування соціальних проектів і програм, які акумулюються з різних центрів; оформлення системи прозорого фінансування соціально значущих видів діяльності; усунування «поживного середовища» для корупції і «професійних прохачів», що вимагають соціальну допомогу; сприяння розвитку місцевих ініціатив і зростанню соціальної активності; спрощення планування і здійснення спонсорської та благодійної діяльності для бізнесу; забезпечення переходу від стосунків «особа, що просить – особа, що дає» до повноцінного соціального партнерства

З урахуванням висвітлених чинників найбільш сприятливими формами соціального партнерства є: інформаційні обміни; благодійні акції; організаційна підтримка (оплата, консультування, надання устаткування, приміщень тощо); державно-громадські форми самоврядування (круглі столи, комісії, ради); гранти, що фінансуються на конкурентній основі; спільні проекти.

Недержавні некомерційні організації мають професійно-колегіальні партнерські стосунки у вигляді добровільних асоціацій, союзів, творчих союзів, клубів тощо та створюють додаткові можливості соціальних контактів, особової і групової ідентифікації, самореалізації, політичного й особового впливу. Ґрунтуючись на стосунках дружби, довіри, взаємної приязні, вони створюють відповідальні співтовариства – менш формалізовані й ієрархічні, ніж державні або комерційні структури.

У цілому розвиток мережі недержавних некомерційних організацій найближчим часом, на нашу думку, буде пов'язаний із вибором оптимальної системи фінансування їх функціональної діяльності, формуванням стійкого попиту на послуги цих організацій через систему соціального замовлення та визначенням конкурентних умов на ринках соціальних послуг у межах суб'єктного складу соціальної політики.

Важливим елементом активізації спонсорської діяльності на засадах соціального партнерства є створення спонсорських пулів. Спонсорський пул включає повний комплект юридичних, фінансових і програмних документів, який дає можливість потенційним спонсорам вибрати статус

своєї присутності в проєкті, усвідомити свої інформаційно-рекламні можливості і, найголовніше, фінансові витрати. Організація стимулювання створення спонсорських пулів базується на формуванні програм трансформації спонсорів в інвесторів, у тому числі за рахунок використання приватно-державного партнерства. Такі методи дозволяють використати ресурси комерційного сектору для фінансування соціальних послуг з максимальним комерційним та іміджевим ефектом.

Для ефективного досягнення суспільно значущих цілей в умовах трансформаційної економіки необхідно використовувати ресурси різних учасників економічної діяльності та суб'єктів соціальної політики: державі доцільно забезпечувати населення соціальними послугами в межах безумовних зобов'язань і частково на рівні мінімально встановлених державних гарантій у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, а перевищення обсягу останніх та підвищення якості соціальних послуг має забезпечуватись за рахунок участі інших суб'єктів соціальної політики, одним з яких є комерційний сектор.

Сприятливими формами соціального партнерства є: інформаційні обміни; благодійні акції; організаційна підтримка (оплата, консультування, надання устаткування, приміщень тощо); державно-громадські форми самоврядування (круглі столи, комісії, ради); гранти, що фінансуються на конкурсній основі; спільні проєкти. Вибір оптимальної системи фінансування функціональної діяльності, формування стійкого попиту на послуги через систему соціального замовлення, визначення конкурентних умов на ринках соціальних послуг у межах суб'єктного складу соціальної політики є ключовими напрямками розвитку мережі недержавних некомерційних організацій.

Державне регулювання діяльності недержавних некомерційних організацій повинне спрямуватись на активізацію спонсорської діяльності в межах концепції соціального партнерства, що включає стимулювання створення спонсорських пулів, формування програм трансформації спонсорів в інвесторів, у тому числі за рахунок використання приватно-державного партнерства.

Список використаних джерел

1. **Гордин В. Э.** Социальная политика и социальный маркетинг / В. Э. Гордин. – СПб. : С.-Петербург. гос. ун-т экономики и финансов, 1993. – 249 с.
2. **Добринін О. І.** Людський капітал в транзитивній економіці / О. І. Добринін, С. А. Дятлов, Є. Д. Циренова. – К. : Наука, 1999. – 254 с.
3. **Рудкевич І. В.** Трактатування соціальної сфери з позиції участі держави / І. В. Рудкевич // Наук. вісн. Акад. муніцип. упр. Сер. «Управління»: [зб. наук. пр.] / [за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка]. – К. : ВПЦ АМУ, 2009. – Вип. 4 (10). – С. 152 – 159.

Надійшла до редколегії 11.03.13

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

УДК 35/331

Сергій СЕРЬОГІН

Дніпропетровська державна фінансова академія

Наталія СЕРЬОГІНА

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИХ КАДРІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Аналізуються проблеми сучасних вимог до професійної компетентності керівних кадрів державної служби, яка виникла у зв'язку з розробкою нового законодавства України про державну службу. Розглядаються поняття професіоналізму та компетентності. Доводиться необхідність пошуку нових форм та методів управління людськими ресурсами під час формування моделі професіоналізму державного службовця на основі компетентнісного підходу.

Ключові слова: професійна компетентність, професіоналізм, державна служба, керівні кадри, компетентнісний підхід.

Сергей Серегин, Наталья Серегина. Профессиональная компетентность руководящих кадров государственной службы

Анализируются проблемы современных требований к профессиональной компетентности руководящих кадров государственной службы, которая возникла в связи с разработкой нового законодательства Украины про государственную службу. Рассматриваются понятия профессионализма и компетентности. Доказывается необходимость поиска новых форм и методов управления людскими ресурсами при формировании модели профессионализма государственного служащего на основе компетентностного подхода.

© Серьогін С. С., Серьогіна Н. К., 2013